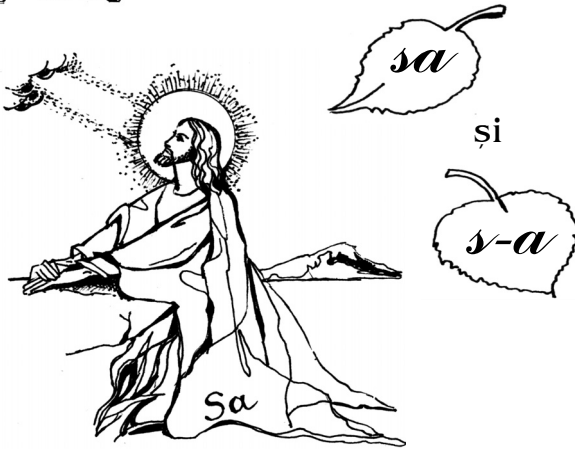

Citește și reține!

Iisus se ruga în Grădina Ghetsimani cu atâta credință, încât pe fața **Sa** au apărut picături de sânge.

Un măr auriu **s-a** desprins de pe ram și **s-a** înfipt în țepii unui arici.

Sa se scrie fără cratimă (liniuță de unire) atunci când:

- este un cuvânt cu înțeles de sine stătător;
- este legat prin înțeles de cuvântul din fața lui;
- se poate înlocui cu unul dintre cuvintele „lui” sau „ei”.

S-a se scrie cu cratimă (liniuță de unire) atunci când:

- este format din două cuvinte care se rostesc într-o silabă (se + a);
- „a” este legat prin înțeles de cuvântul care urmează;
- nu se poate înlocui prin „lui” sau „ei”.

jucăria
 bunica
 sora

→ **sa**

s-a

← trezit
 auzit
 jucat

Exersează!

„Sa” ori „s-a”?

Mă tot gândesc,

Încerc să înlocuiesc,

Nu cumva să îl greșesc.

Sora **ei** e sora **sa**,

Sora **lui** e tot așa.

Numai când e acțiune,

După „s-a” te uită bine,

Vine cratima și-ți spune:

„Ia-mă-n seamă și pe mine!”.

1. Subliniază ortograma „s-a” și încercuiește cuvântul „sa”:

Toată întinderea s-a acoperit de zăpadă albă și pufoasă. Strălucirea sa îți lua ochii.

Cu mânuța întinsă, Mădălina urmărea dansul fulgilor de nea. O steluță argintie s-a așezat în palma sa. Semăna cu o rozetă dantelată brodată de bunica sa.

Cu fața luminată de un zâmbet, s-a îndreptat spre fereastră, să îi arate mamei minunea.

S-a mirat însă când sub privirea sa a rămas doar o lacrimă.

2. Completează spațiile punctate cu „s-a” și „sa”:

a) fereastra	Domnia	sora .....
cartea	.... desfăcut	soacră-.....
.... incurcat	vioara	.....copt

b) Zăpada ..... topit. De sub gluga ....., ghiocelul ..... trezit somnoros. A scuturat clopoțelul plătând și ..... auzit în toată pădurea. Îndrăzneala ..... a făcut soarele să zâmbească. Primăvara, cu privirea ..... senină, ... înveselit.

3. Alege forma corectă:

Cu urechile ciulite, iepurașul sa/s-a oprit la marginea pădurii. Umbra sa/s-a îl făcuse să o ia la goană. Cu răsuflarea tăiată, sa/s-a uitat speriat în jurul său. Nu mai era nimeni care să-i amenințe liniștea. Blănița sa/s-a avea culoarea ierbii în care sa/s-a așezat. Sa/S-a pitit cu privirea la pândă și cu mare spaimă în inima sa/s-a.

Verifică-te!

1. Alcătuieste enunțuri în care să folosești grupurile de cuvinte: s-a trezit, cartea sa, s-a grăbit, s-a îndreptat, școala sa. Străduiește-te ca propozițiile alcătuite să formeze un text. Dă-i titlul potrivit.

2. Citește cu atenție și continuă textul. Corectează greșelile și dă titlul potrivit:

Cum sa luminat de ziuă, albiuța Alinuța sa spălat pe ochișori, s-a îmbrăcat și sa îndreptat în grabă spre urdiniș. Privirea s-a întrebătoare cerceta imensitatea grădinii.

- De unde să încep culesul? sa întreat ea.

- Ce s-a întâmpnat? Ai uitat că am planificat o călătorie mai lungă? a întreat-o sora s-a Măriuța.

- A, da! Salcâmul, nu este așa? Prințesa albă era cea care a trimis invitația. Vom merge!

- Sa zvonit că mireasma ciorchinilor albi este amețitoare!

Un trântor, de sub păturica s-a, striga somnoros:

- Nu mai trâncăniți atâta! Sa deșteptat tot stupul de vorbăria voastră.

3. a) Memorează versurile. Închide cartea și transcrie-le.

Spre cerul 'nalt Ana privea.
Un fulg căzu în mâna sa,
Dar s-a topit, și-n locul său
O lacrimă a rămas.

b) Verifică-te și stabilește-ți singur calificativul (vezi pag. 187).

c) Dacă ai obținut „F.B.”, memorează și a doua strofă. Dacă nu, corectează-te!

Minune mare s-a-ntâmpnat
Că lacrima s-a transformat,
Din fulgul minunat,
Într-un frumos palat.

4. Dictare:

În vacanță Mioara s-a dus la bunici în orașul Bârlad. Împreună cu verișoara sa a mers la Grădina Zoologică.

- Unde s-a dus maimuța mea preferată? a întreat ea.

- Cușca sa este pe aleea principală, a spus Diana.

Acolo au avut o mare surpriză.

- Ce pui micuț are! s-a bucurat Mioara.

- Lăbuța sa seamănă cu mânuța unui copilăș, a adăugat Diana.

Evaluare

sa, s-a; sau, s-au; ia, i-a; neam, ne-am

1. Subliniază în textul următor ortogramele „s-a”, „s-au”, „i-a”, „ne-am” și încercuiește cuvântul pereche. Grupează-le apoi în coloane, însoțite de cuvintele cu care se leagă prin înțeles:

Soarele s-a pitit după o tufă de iasomie. Până să ia seama, luna i-a ieșit surzătoare înainte:

– O stea i-a spus mamei că ai uitat să vii acasă!

De rușine sau de emoție, soarele s-a înroșit și mai tare:

– Pe înserat îmi place să mă joc cu regina-noptii. Ne-am jucat și în alte zile.

– Lasă joaca sau, dacă nu, trimit un neam de stele să te alunge!

– Nu pot! I-a dat Dumnezeu atâta frumusețe și gingășie! Are un parfum delicat și fața sa este atât de albă!

– S-a făcut târziu. Pleacă! Uite, un neam întreg de stele a și sosit!

– Ne-am adunat toate, spun ele. Soarele a întârziat prea mult astăzi.

Regina-noptii își pleacă ochii, iar soarele s-a dus să își ia locul pe tronul său, în partea cealaltă a pământului.

s-a pitit

să ia seama

.....

.....

.....

.....

2. Completează spațiile punctate:

☞ Veverița ..... jucat toată ziua cu vecina .....

☞ Mama ..... amintit să ..... și câțelul.

☞ Soarele ..... împrumutat grâului din strălucirea .....

☞ Coapte ..... crude, caisele sunt bune.

☞ Ei ..... străduit să ..... note mari la examen.

☞ ..... păstrat și ..... transmis obiceiurile din ..... în .....

(sa, s-a, ia, i-a, s-au, sau, neam, ne-am).

3. Alege forma corectă:

Iisus s-a/sa născut în iesle. Mama sa/s-a i-a/ia pus scutec de bumbăcel și i-a/ia cântat dulce.

Cei dintâi s-au/sau arătat păstorii. Apoi au venit magii, călăuziți de o stea luminoasă. Ei s-au/sau închinat și au adus daruri.

Mama i-a/ia pruncul la piept și mulțumește bunului Dumnezeu.

Noi suntem un neam/ne-am de oameni cu credință în Dumnezeu. Mereu ne-am/neam rugat lui Iisus, la bine sau/s-au la greu.

Texte pentru dictare

SA, S-A

Ana s-a trezit bucuroasă. Un iepuraș cenușiu s-a jucat cu ea în vis. S-a dus curioasă la bucătărie unde trebăluia mama sa.

- Mamă, cum arată un iepuraș adevărat?
- Are ochii mari și blânzi, blănița sa este moale, codița sa este scurtă. Se sperie și de umbra sa, iar mâncarea sa preferată este morcovul. Poate vei primi unul de ziua ta!

Fetița s-a bucurat mult.

Rândunica s-a oprit la geamul meu. Era bucuroasă că s-a întors pe meleagurile dragi. Căsuța sa era tot acolo unde o lăsase. S-a apucat să o repare. Prietena sa a venit să o ajute.

Le urmăream cum adunau paie, fulgi și pene ca să căpтуșească încăperea. După ce a terminat treaba, s-a așezat să clocească cele patru ouă mici. Îi erau dragi și le învârtea ușor cu aripa sa.

După un timp, cuibul s-a umplut de un ciripit subțirel.

Luna s-a aruncat cu lumina sa aurie în brațele cerului. Soarele s-a retras în împărăția sa. Ar fi vrut să se bucure de frumusețea lunii, dar s-a obosit prea tare în călătoria sa fără să o găsească. Toată nădejdea sa era în dimineața următoare. S-a gândit că atunci o va găsi pe regina stelelor.

Un nor pufos a schimbat totul. În zori a învăluit luna în mantia sa moale și a plecat cu ea departe în zarea trandafirilor.

Soarele singur și trist s-a pus iar pe căutat. Se va împlini oare speranța sa?

După ce a închis telefonul Elena s-a hotărât și a ieșit în fugă din casă. S-a gândit că sora sa Anca are nevoie de ajutorul ei și a început să alerge.

Mama sa era la lucru, așa că a plecat singură spre sală. Sora sa avea un concurs de gimnastică și își uitase costumul acasă.

A ajuns. S-a oprit la ușă și a răsuflat ușurată când a auzit că nu începuse competiția. Anca s-a înseninat. Pe fața sa a răsărit un zâmbet.

Test 20 (demult, de mult)

1. Completează cu „demult” și „de mult” spațiile punctate din textul următor:

- Bunicul meu a fost explorator. ...., a fost în deșertul Sahara.
- ..... nu ai mai povestit despre deșert, bunicule!
  - Deșertul nu este lipsit complet de viață. ...., cu câteva mii de ani în urmă a fost un ținut cu vegetație și animale.
  - Ai văzut cămile? Ele cum rezistă?
  - Am văzut mai ..... un dromader. Cooșă lui nu conține apă, ci grăsimi care îi dau energia să reziste mai multe zile.
  - Ai locuit într-o oază?
  - Da, ... Aici oamenii construiesc fântâni, cultivă diferite plante.
  - Ce interesant! ..... nu am auzit atâtea lucruri noi!

2. Alege forma corectă în perechile din textul următor:

Nu mai fusesem *demult/de mult* prin ținutul copilăriei mele. *De mult/Demult* nu mai urmărisem maiestatea bradului și nu mai comunicasem cu fagul vânjos de la poale.

Îmi amintesc că *demult/de mult* hoinăream cu alți copii de vârsta mea prin pădurea de la marginea satului. Tot atunci, *demult/de mult*, ne opream la casa pădurarului și ascultam cu neșă povești despre arbori și animale de *demult/de mult*.

Acum, când mă întorc pe urmele copilăriei mele, îmi vin în minte amintiri de *demult/de mult*.

3. Alcătuieste enunțuri cu următoarele grupuri de cuvinte: trei cu „demult” și trei cu „de mult”. Ordonează-le într-un scurt text.

Suficient	Bine	Foarte bine
<ul style="list-style-type: none"> completează corect trei din spațiile punctate; optează pentru forma corectă în două cazuri; construieste câte un enunț pentru fiecare caz. 	<ul style="list-style-type: none"> completează corect patru din spațiile punctate; optează pentru forma corectă în trei cazuri; construieste enunțuri dar le ordonează greu în text. 	<ul style="list-style-type: none"> completează corect textul; optează pentru forma corectă în toate cazurile; alcătuieste enunțuri logice și le ordonează într-un text.

Cuprins

sa și s-a	5
sau și s-au	8
ia și i-a	11
neam și ne-am	14
la și l-a	21
într-o	24
într-un	26
iau și i-au	28
nea și ne-a	34
odată și o dată	37
cel și ce-l	40
va și v-a	43
nai și n-ai	46
n-o, nu-i, nu-l	52
n-are, n-avem, n-am, n-ați, n-au	55
cam și c-am	58
mai și m-ai	61
întruna, într-una	67
demult, de mult	70
săi și să-i	73
sar și s-ar	76
iar și i-ar	79
căi și că-i	85
cai și c-ai	88
ceai și ce-ai	91
deal și de-al	94
dintr-un	100
dintr-o	102
Texte pentru dictare	106
Teste	149
Exerciții ortografice	179
Rebusuri	184
Rezolvări rebusuri	186
Verificări suplimentare	187
Verificări suplimentare (ex. nr. 3b)	188
Cuvânt de încheiere	189